

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح حمایت از بیماران خاص و کلیوی»

مشخصات طرح

دوره نهم - سال اول

شماره ثبت:

۳۰۰

شماره چاپ:

۵۸۰

تاریخ چاپ:

۱۳۹۲/۳/۶

مقدمه

بیماری‌های خاص و کلیوی جزء بیماری‌های دیردرمان و بسیار پرهزینه است که هم از جنبه هزینه‌های پزشکی و هم از جنبه کاهش درآمد (به دلیل ناتوانی‌های جسمی و روحی) بر زندگی خانوارها اثر منفی می‌گذارد. طی سال‌های گذشته حمایت‌های نسبتاً مؤثری در قوانین نظام سلامت و بیمه سلامت برای این‌گونه بیماران پیش‌بینی شده که فشارهای سنگین هزینه‌ای را بر آنان کاهش داده است.

با وجود این، بیماران مذکور - در صورتی که شاغل باشند - همچنان از ناحیه شرایط محیط کار و استفاده از مزایای بیمه و بازنشستگی تحت فشار هستند. این طرح از سوی نمایندگان محترم مجلس در جهت کاهش این‌گونه فشارها و بهبود شرایط زندگی بیماران یاد شده ارائه شده است.

ارزیابی کارشناسی طرح

هدف اصلی طرح بهبود شرایط شغلی و بیمه‌ای و کاهش هزینه درمان کارگرانی است که به بیماری‌های خاص و کلیوی دچار می‌شوند. این هدف به خودی خود یک نقطه قوت است که یکی از گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه را مورد حمایت قرار می‌دهد. با وجود این، نقاط ضعف این طرح موجب می‌شود که در اجرا با موانع جدی روبرو شود.

مهمترین نقاط ضعف این طرح به شرح زیر است:

۱. به موجب ماده (۱) طرح، افراد نامبرده مشمول اصلاحیه تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی می‌شوند. با آنکه عنوان قانون یاد شده به طور صحیح و دقیق بیان نشده، به نظر می‌رسد منظور طراحان محترم طرح، شمول مزایای بازنشستگی پیش از موعد در مشاغل سخت و زیان‌آور به افراد نامبرده است. در این صورت، سایر شرایط مندرج در بندها و تبصره‌های قانون مورد اشاره با شرایط شغلی جامعه هدف سازگار نخواهد بود و در نتیجه، این قانون در مورد آنان قابل اجرا نیست.

به بیان دیگر، اصلاحیه تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی ناظر به «شغل» و ماهیت زیان‌آوری آن است و حتی ممکن است استهلاک جسمی و روحی ناشی از مشاغل سخت و زیان‌آور دارای علائم و نشانه‌های آشکار و مشخص نباشد، اما در مورد بیماران خاص و کلیوی نشانه‌های بیماری کاملاً آشکار بوده و در اغلب موارد ناشی از عوامل زیان‌آور محیط کار نیست یا احراز آن غیرممکن است. بنابراین، اجرای قانون در این‌گونه موارد با مانع روبرو می‌شود.

۲. در بسیاری از موارد ممکن است بیماری‌های خاص یا کلیوی منجر به ازکارافتادگی (جزئی یا کلی) گردد که در این صورت مشمول قوانین و مقررات ازکارافتادگی می‌گردند و تسری مقررات بازنشستگی پیش از موعد به آن قابل اجرا نیست.

۳. در مورد ماده (۲) طرح، به موجب اصلاحیه تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی، انجام معاینات دوره‌ای به‌عهده کارفرماست. از سوی دیگر، وظایف و اختیارات و امکانات لازم برای اقدامات پیشگیرانه و معاینات دوره‌ای در اختیار وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی است و به موجب قوانین، سازمان تأمین اجتماعی در این زمینه‌ها، اختیار یا امکاناتی ندارد. علاوه بر این، احاله این وظیفه به سازمان تأمین اجتماعی مغایر با احکام قانون برنامه پنجم توسعه مبنی بر تمرکز در سیاستگذاری و نظارت بخش سلامت و یکپارچگی بیمه‌های سلامت است.

نام دفاتر:

مطالعات اجتماعی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۳۰۶۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۲/۴/۱۸

۴. ماده (۳) این طرح در حکم اصلاح ماده (۵۲) قانون کار است. در صورت تصویب این ماده، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اجازه می‌یابد ساعات کار افراد مشمول قانون را که در بخش خصوصی شاغلند، کاهش دهد که نتیجه آن ایجاد هزینه برای بخش خصوصی خواهد بود. بنابراین، از نظر شکلی، به نظر می‌رسد که جزئیات این موضوع جنبه تقنینی دارد و باید در قالب الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون کار به‌طور دقیق و شفاف شرایط کار بیماران خاص و کلیوی تعیین شود، اما از نظر محتوایی، چنین مصوبه‌ای موجب ناپایداری اشتغال افراد موصوف و کاهش احتمال استخدام افزایش احتمال اخراج آنها خواهد شد.

۵. در ماده (۴) طرح، سازمان تأمین اجتماعی اضافه است چراکه این سازمان در موضوعات این ماده اختیار مستقلی ندارد، چراکه به‌موجب قانون بیمه همگانی خدمات درمانی (مصوب ۱۳۷۳) و قانون برنامه پنجم توسعه، تعیین سطح خدمات و داروهای مورد نیاز بیمه‌شدگان طی فرآیندی با پیشنهاد وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و وزارت تعاون کار و امور اجتماعی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۶. ماده (۵) طرح ابهام و اشکال اساسی دارد و اجزای آن با هم سازگار نیست. چراکه تعیین زمان بازنشستگی برای افراد ماهیت تقنینی دارد و لحاظ آن در بودجه سنواتی مغایر با اصل پنجاه‌دوم قانون اساسی است. از سوی دیگر منظور طراحان محترم از «حمایت» و چگونگی اعمال آن روشن نیست.

۷. با توجه به اینکه طرح مذکور درصدد گسترش شمول مقررات مشاغل سخت و زیان‌آور به کلیه بیمه‌شدگانی است که در حین کار دچار بیماری خاص و کلیوی می‌شوند، لذا دارای بار مالی بوده و از آنجا که طریقه جبران هزینه مذکور در این طرح پیش‌بینی نشده است، مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی می‌باشد.

۸. با عنایت به اینکه براساس بند «۳» ماده (۲۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم (مصوب ۱۳۸۹)، ایجاد هرگونه تعهد بیمه‌ای و بار مالی خارج از ارقام مقرر در جداول قوانین بودجه سنواتی برای صندوق‌های بازنشستگی ممنوع است؛ لذا طرح مذکور از جهت ایجاد بار مالی برای صندوق‌های مذکور، مغایر با بند «۳» ماده (۲۶) قانون مذکور بوده و به نوعی اصلاح قانون برنامه محسوب شده که براساس ماده (۱۸۵) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (اصلاحی ۱۳۹۱)، نیازمند رأی دوسوم نمایندگان خواهد بود.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

با وجود آنکه حمایت از بیماران خاص و کلیوی - به‌عنوان یک قشر آسیب‌پذیر در جامعه - یک ضرورت است، اما به نظر می‌رسد تصویب این طرح در جهت حمایت از افراد یاد شده و رفع مشکلات آنان تأثیری نخواهد داشت چراکه به‌دلیل ناسازگاری با قوانین جاری و عدم تطبیق با امکانات و اختیارات دستگاه‌های ذیربط، اجرای آن با موانع زیادی مواجه خواهد بود. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که کلیات طرح رد و قوانین مربوط به‌صورت هدفمند اصلاح شوند.

اما در صورت اصرار بر تصویب همین طرح، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱. در ماده (۱) به‌جای بازنشستگی پیش از موعد، شرایط ازکارافتادگی برای افراد یاد شده تسهیل شود تا قابلیت اجرای بیشتری داشته باشد.

۲. در ماده (۲) «سازمان تأمین اجتماعی» حذف و به‌جای آن «وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی» جایگزین شود.

۳. در ماده (۳) با الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون کار، شرایط مورد نظر برای ساعات کار مشمولان قانون تعیین شود.

۴. در ماده (۴) «سازمان تأمین اجتماعی» حذف و بعد از عبارت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، «وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی» اضافه شود.

۵. ماده (۵) حذف شود.